

тературиото движеніе; тукъ сж са натрупвали и преставахи множество ръкописи, оттамъ тѣ сж са прѣскахи въ разни славенскы земи; Аѳонъ, освѣнъ него, ималъ е и нѣколцина свои писатели, отъ които не са лишавалъ и въ послѣдующытѣ времена. А то е единъ отъ фактытѣ, който представя най-силно доказателство за грамадното и благодѣтелно значеніе, което е имало черквата въ живота на Славенытѣ и особено въ този на южнытѣ — Българи и Сърбы. Ето защо съ политическата исторія на тѣзи Славены паралелно върви и черковната, даже и литературната имъ исторія.

На горнѣто основаніе много право е речено въ статьята, дѣто са разгледва ученото съчиненіе на профессора отъ Московската духовна академія Г. Е. Голубинскаго: «Подобно, какъто въ Византія движеніето и развитіето на религіознытѣ въпросы е съставяло преобладающата струя и главното съдържаніе на умственния животъ на обществото, тѣй и въ исторіята на православнытѣ юго-славены църквата е била центръ на сичкыя литературенъ, общественъ и политическый животъ на народа. Писменността, като израженіе на чувствата и на интересытѣ на духовенството, единственното обрзавано съсловіе на страната, — тя цѣла са е въртѣла въ исключителныя кръгъ на духовнытѣ, почти мѣнастырскы въпросы. Аѳонъ е билъ центръ на литературната производителность тѣй на Българитѣ, какъто и на Сърбытѣ. Държавата, особено сръбската бѣше порасла, можемъ да речемъ, на ръцѣты на църквата. Политическытѣ отношенія на тѣзи държава къмъ истокъ и западъ носяхъ характеръ повечето религіозенъ. Когато настанѣ критическата минута и народу предстоеше да избере едно отъ двѣтѣ — или църквата или държавата, свободата на свѣстѣта или свободата на дѣйс-